

Hirsch Ballin

onderzoek blijkt dat met name buitenlandse toeristen in de problemen komen, vooral ook omdat er in de samenleving waaruit zij komen helemaal niet zo'n goede voorlichting is over drugsgebruik. Onder Nederlanders is dat over het algemeen wel het geval. Ziet de minister dit ook? Is hij het ermee eens dat het daarom gewenst is om specifiek aan buitenlandse toeristen betere informatie te geven om te voorkomen dat zij in moeilijkheden raken, in plaats van alles in het algemeen te verbieden? Dan zal de verkoop ondergronds gaan en heeft niemand er vat op, ook niet met de op zich goede suggesties als leeftijds-eisen.

Minister **Klink**: Het advies van de GGD zal een rol spelen in de afweging. Als deze stoffen niet op lijst 1 van de Opiumwet worden geplaatst, zou volgens een ander advies van de GGD de informatievoorziening met name moeten worden toegespitst op de toeristen, want daar concentreert zich het probleem.

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Ik ben blij dat de minister dit probleem wil aanpakken. Wij spreken weliswaar over incidenten, maar het is natuurlijk verschrikkelijk dat met name de meest kwetsbare mensen in onze samenleving getroffen worden door de schadelijke effecten van paddo's, puur door gebrek aan informatie. Is de minister bereid om te bezien of de verkoop van paddo's en smart drugs in het algemeen aan een vergunning kan worden gebonden? Op die manier kunnen er voorwaarden worden gesteld aan de verkoop en hoeft die niet onmiddellijk te worden verboden. Verbieden betekent immers dat dit het illegale circuit ingaat en daar zit niemand op te wachten.

Minister **Klink**: Dit is een van de punten van afweging. Paddo's vallen nu kennelijk onder de Warenwet waardoor ze vrij en algemeen verkoopbaar zijn en er geen leeftijds grenzen worden gesteld. Op het moment dat vaststaat dat paddo's niet op lijst 1 komen, wil ik naar de criteria kijken die nu terecht worden opgesomd. Kennelijk zijn ze gevaarlijk en kennelijk nemen de risico's toe. Ik vermag op voorhand niet in te zien waarom er wel leeftijds criteria gelden voor tabak en alcohol en niet voor deze gevaarlijke stoffen.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): De heer Teeven stelt vragen aan de minister van Volksgezondheid die terecht vraagt om enig uitstel, omdat over tien dagen de uitkomsten van een onderzoek bekend worden. De heer Teeven pleit voor een verbod op het gebruik van paddo's op basis van een rapport van de GGD uit januari jongstleden. In dit rapport roept de GGD niet op tot een verbod, maar worden voorstellen gedaan voor kwaliteitseisen en voorlichting. Waarom trekt de heer Teeven een heel andere conclusie dan de GGD? Die instantie heeft toch verstand van zaken?

De heer **Teeven** (VVD): Ik heb in navolging van de GGD ook gepleit voor voorlichting voor gebruikers. De fractie van mevrouw Van Velzen en mijn fractie verschillen van mening over de vraag of dat spul – die rotzooi zoals ik het noem – op lijst 1 van de Opiumwet moet. Als uit de onderzoeken blijkt dat het inderdaad rotzooi is, moeten wij niet allerlei maatoplossingen zoeken voor smart-shops; wij moeten die winkeltjes dan gewoon sluiten. Overigens blijkt uit de rapporten van de GGD dat er ook

nog andere drugs worden verkocht die op lijst 1 van de Opiumwet staan.

Mevrouw **Agema** (PVV): Delen de bewindslieden de mening van mijn fractie dat nu er mensen zijn die door het gebruik hallucinaties krijgen en denken dat zij een auto kunnen terugkopen, dit soort producten onmiddellijk verboden moeten worden?

Minister **Klink**: Opnieuw geldt dat bij de risico-inschatting ook wordt gekeken naar de effecten van de stoffen op de persoonlijke ervaringswereld van de afzonderlijke gebruiker. Sommige producten maken mensen duf en andere producten veroorzaken hallucinaties, afhankelijk van de werkzame stof in de paddo's. Naar die specifieke effecten zal zeker worden gekeken. Of de producten verboden moeten worden, weet ik nog niet helemaal zeker. Wij zullen dit afwegen, mede op basis van het advies waar wij nu op wachten. Ik wijs wel op het patroon dat zich in het gebruik van alcohol aftekent en het aantal incidenten dat daarmee gepaard gaat, het aantal opnames en het ambulancevervoer. Dit alles neemt stevig toe. Ik ben van mening dat wij een en ander in balans moeten bekijken en daarom loop ik niet vooruit op mijn conclusies.

Vragen van het lid Pechtold aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over **haar nieuwe plannen voor referenda**.

De heer **Pechtold** (D66): Mevrouw de voorzitter. Het was afgelopen zondag in de uitzending van Buitenhof vermakelijke televisie toen minister Ter Horst weer wat proefballonnen opliet. Er was weer een minister die plannen presenteerde, terwijl wij toch zo met de minister-president hadden afgesproken dat zij dat niet zouden doen. Nu was er alweer een minister die premature en verwarrende uitspraken deed over de wenselijkheid van een referendum over een Europees verdrag. Ook dat zouden wij toch niet meer doen? Maar dit gebeurt allemaal in het kader van eerlijke politiek, een begrip dat staatssecretaris Timmermans hier vorige week introduceerde. Dat houdt in dat je antwoord geeft op stel-dat- en als-danvragen. De minister zei in het programma dat zij een eerlijk antwoord zou geven op de vraag of zij voor of tegen een referendum was. Er kwam toen echter geen antwoord, maar ik zou dat eerlijke antwoord vandaag toch graag hebben.

Heeft de minister de plannen over referenda die zij presenteerde in Buitenhof afgestemd met het kabinet? In het regeerakkoord staat helemaal niets over democratische vernieuwing. Wij zijn dus heel benieuwd wat de minister daarmee van plan is. De minister heeft in het interview ook gezegd dat de meeste referenda op een nee eindigen. Waar baseert zij deze uitspraak op? Tussen 1972 en 2003 werden in verschillende Europese landen 37 referenda over Europese onderwerpen gehouden. De uitslag was 29 keer ja en acht keer nee. Waar haalt de minister deze wijsheid vandaan?

Ik begrijp ook, en dat beschouw ik als positief, dat de minister wat ziet in zogenaamde preferenda, waarbij burgers verschillende varianten voorgelegd krijgen. Op lokaal niveau zien wij dit nu in Arnhem, waar het gaat

Pechtold

om de vraag hoe een gracht moet worden vormgegeven. Hoe ziet de minister dit precies voor zich in de context van het Europese verdrag? Wij gaan achteraf kennelijk alsnog allerlei varianten en voorkeuren aan de burger voorleggen. Ik hoor hier graag een toelichting op. Ten slotte wil ik de minister vragen of zij ook van plan is om dit uit te werken in een wetsvoorstel. Zoals zij weet, ligt er nu een wetsvoorstel van de PvdA, D66 en GroenLinks over referenda. Kondigt de minister nu al haar steun aan voor het vormgeven van het referendum in Nederland?

Minister **Ter Horst**: Voorzitter. Ik ben blij dat de geachte afgevaardigde het programma Buitenhof vermakelijk vond. Er waren ook mensen die het saai vonden. Ik geloof dat "vermakelijk" dan toch een prettiger kenschetsing is. Hij sprak ook van een proefballon. Volgens mij was dat absoluut niet aan de orde. Ook zei hij dat de minister geen eerlijk antwoord heeft gegeven en iets heeft gezegd over haar plannen rondom het referendum. Dat zijn allemaal woorden die ik niet tot de mijne zou willen maken.

Ik heb gisteren in Buitenhof gezegd, in algemene zin sprekend, dat je, als het gaat over verdragen en besluiten die de Kamer neemt, en iets specifieker in het geval van het verdrag dat eraan zit te komen, twee redeneerlijnen kunt volgen. De ene redeneerlijn is dat je zegt dat het verdrag dat er komt volledig voldoet aan de kritiek die Nederlanders hebben gegeven op het verdrag dat in referendum is voorgelegd. Het kiezen voor die redeneerlijn zou betekenen dat je daarmee hebt voldaan aan de wensen die er zijn en dat er geen enkele behoefte bestaat om het verdrag op welke manier dan ook voor te leggen aan de Nederlandse bevolking. Het kiezen van de andere redeneerlijn houdt in dat je zou zeggen: stel dat dit niet het geval is, dan behoort een referendum tot de mogelijkheden. Ook door de Kamer wordt daar uitgebreid over gesproken. Ik begrijp dus niet waarom de heer Pechtold zegt dat ik een proefballon oplaat. De Kamer heeft hier vorige week nog uitgebreid over gesproken met staatssecretaris Timmermans.

Ik heb gezegd dat referenda vaak in een nee uitmonden. Daarbij had ik niet de referenda op het oog waarover de heer Pechtold zojuist sprak. Ik had de referenda op het oog die in Nederland zijn gehouden, en dus niet de referenda over het onderwerp waarover de heer Pechtold het had. Het is mijn ervaring dat je beter verschillende varianten van een voorstel kunt voorleggen, zodat mensen daadwerkelijk het gevoel hebben dat zij kunnen kiezen, dan dat je mensen voor het blok zet door ze de keuze tussen ja en nee voor te schotelen. Ik weet dat de heer Pechtold geïnteresseerd is in zaken die op referenda lijken. Misschien mag ik iets vertellen over mijn ervaring in Nijmegen. Wij hebben aan de Nijmegenaren een vraag voorgelegd over de inrichting van een plein. Zij konden daarbij kiezen tussen twee mogelijke inrichtingen. Uiteindelijk is voor de variant gekozen die de meerderheid van de stemmen had behaald. Dat werd buitengewoon positief benaderd, omdat je daarmee duidelijk maakt dat je mensen betreft bij de beleidsvorming en de plannenmakerij. Het leidt ook niet tot een "nee" zodat je, zoals in andere steden is gebeurd, de komende jaren helemaal niet meer verder kunt.

De heer Pechtold sprak ook over het referendum. Hij weet dat hierover binnenkort een voorstel wordt gedaan.

Ik vind dat een aardig idee, want het komt erg dicht bij wat ik er zelf over heb gezegd. Wellicht helpt het ons niet zo vreselijk veel als het om dit Europese verdrag gaat, omdat de kans groot is dat er over een paar weken al beslissende stappen in gezet zullen worden. Je kunt dat dan niet meer op voorhand aan je inwoners voorleggen. Ik sluit echter helemaal niet uit dat je deze variant zou kunnen kiezen in het geval van komende Europese afspraken. Ik weet zeker dat het kabinet serieus zal kijken naar adviezen in die trant, bijvoorbeeld naar de adviezen die vanmiddag zullen worden gepresenteerd.

De heer **Pechtold** (D66): Dank, minister, voor het antwoord. Laten wij Europa en het fenomeen referenda even scheiden. Ik vind niet dat u heel duidelijk bent over wat u precies wil met Europa. Het hele idee van een referendum gaande de weg vind ik raar. Wat moet er dan dadelijk aankomen? Mevrouw Polak zei dan ook terecht tegen u: nog meer varianten, ze zien u aankomen. Ik denk dat het helder is als u vandaag afstand neemt van de uitspraak dat wij in Europa gaan werken met referenda. In het programma zei u dat de burger er op welke manier dan ook bij betrokken wordt als er een uitkomst is. Wat ziet u dan als mogelijkheid om de burger bij de uitkomst te betrekken, anders dan een referendum?

Ten slotte kom ik op het fenomeen referenda. U legt wel erg de nadruk op het lokale. Ik vind het plein in Nijmegen heel belangrijk en die gracht in Arnhem ook. Maar bent u bereid om het voorstel van D66, PvdA en GroenLinks over referenda serieus te steunen? Daarbij vind ik de variant referenda prima. D66 vindt namelijk dat er heel weinig in het regeerakkoord is geregeld over democratische vernieuwing.

Minister **Ter Horst**: U zegt dat ik niet duidelijk ben geweest over Europa. Ik heb gesproken over belangrijke beslissingen die door een kabinet c.q. de Kamer worden genomen en op welke manier je de Nederlanders daarbij zou kunnen betrekken. Ik heb daarbij aangegeven dat het niet mijn voorkeur heeft om dat te doen met de traditionele vormen van een referendum. De argumenten daarvoor heb ik net gegeven. Ik vind het het mooiste om Nederlanders aan het begin van je plannenmakerij te betrekken bij de besluitvorming. Sterker nog: ik zie liever dat je de problemen met mensen deelt en hen er vanaf dat moment bij probeert te betrekken. Je moet niet aan het eind, als je helemaal bent uitgediscussieerd, nog aan mensen vragen of ze voor of tegen zijn. Bij dit Europese verdrag is dat natuurlijk moeilijk, omdat waarschijnlijk over twee weken beslissende stappen zullen worden gezet. Dat betekent dat je het niet meer kunt doen zoals ik dat graag wil, omdat de tijd ontbreekt. Ook de WRR kijkt er zo tegenaan als ik, want ik doelde natuurlijk op het advies van de WRR dat vanmiddag wordt gepresenteerd.

Vind ik dan dat de Nederlanders nog betrokken moeten worden bij de uitkomst van het overleg? Je zou dan terecht kunnen komen in de ja/nee-variant. Daarvan heb ik nu juist gezegd dat dit absoluut niet mijn voorkeursvariant is. Je moet je ook afvragen of je dat moet doen. Dat is afhankelijk van de beoordeling van de Tweede Kamer. Als het verdrag er straks ligt, moet de Tweede Kamer beoordelen of de kritiek op het vorige verdrag ook daadwerkelijk is meegenomen. Voorts moet de Kamer beoordelen of zij het nog noodzakelijk vindt

Ter Horst

om dat al dan niet in de vorm van een referendum aan de bevolking voor te leggen. Wat het kabinet betreft, heeft de Raad van State hier overigens ook nog een rol in.

Ben ik bereid om steun te geven aan de voorstellen met betrekking tot referenda? Ik heb gezegd dat ik geen voorstander ben van referenda. Ik ben voorstander van meningspeilingen op het moment dat het er echt toe doet. Ik denk dat daar geen wet voor nodig is. Kabinet en Kamer hebben namelijk nu al de mogelijkheden om dat te doen.

De heer **Van Bommel** (SP): De minister heeft in Buitenhof duidelijk gesproken over verschillende varianten met betrekking tot Europa en een verdrag. Ik begrijp dat dit niet het komende verdrag kan zijn. Toch denk ik dat zij haar collega, de staatssecretaris voor Europese Zaken, op dit punt moet bijpraten. Hij heeft gisteren namelijk nog in een radiodebat op BNR Nieuwsradio gezegd dat hij daar helemaal niets in ziet. Om dus te voorkomen dat er verschillende beelden ontstaan over varianten die aan de bevolking voorgelegd kunnen worden in een referendum, zou de minister dat nader moeten afstemmen. Belangrijker nog vind ik de opmerking in Buitenhof dat geen referendum nodig is wanneer een volgend verdrag geen grondwettelijk karakter heeft. Dat zou kunnen leiden tot de conclusie dat de minister van mening is dat er wel een referendum moet komen, wanneer er een verdrag komt dat wel grondwettelijke aspecten in zich heeft. Die ruimte heeft de minister gelaten. Ik hoop dat hij dat hier kan bevestigen of dat hij er een nadere toelichting op kan geven.

Minister **Ter Horst**: U zegt dat het verstandig is om afstemming te hebben tussen de verschillende bewindslieden. Dat is altijd verstandig. Dank u voor de suggestie. Ik denk dat die afstemming er absoluut is. Collega Timmermans en ik zijn het erover eens dat het voor dit verdrag niet meer mogelijk is, in een vroegtijdig stadium mensen erbij te betrekken. Dat kan niet. Er is immers een kans dat er al over twee weken beslissende stappen in worden gezet. Wij zijn het ook eens over het feit dat wanneer het in de toekomst gaat over Europese zaken en over besluiten die Nederland aangaan, maar die op Europees niveau worden genomen, dat het dan heel goed mogelijk is – overigens ook conform het advies van de WRR – om de Nederlanders daar vroegtijdig bij te betrekken. Ik denk dat er geen licht zit tussen wat hij en ik daarover zeggen.

Ik heb ten tweede niet de letterlijke tekst van wat ik heb gezegd, maar ik ben het met de heer Van Bommel eens dat als ik zou hebben gezegd dat er geen referendum nodig is als het geen grondwettelijk karakter heeft, er dan – als je dat omdraait – wel een referendum nodig wanneer het wel grondwettelijk is. Ik acht het zuiverder om te zeggen dat er over elk besluit dat genomen wordt een referendum gehouden kan worden, als daartoe een initiatiefvoorstel komt vanuit de Kamer of als het kabinet dat zelf wil. Dat heeft dus met het grondwettelijk karakter per se niets te maken.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik heb allereerst een vraag over het referendum. Een ander woord is meerkeuze-referendum. Dat is misschien wat makkelijker te begrijpen. U zegt dat dit een optie zou kunnen zijn,

misschien niet voor de Europese grondwet of een nieuw Europees verdrag. Ik zou graag een brief van u willen ontvangen over hoe u dat in zijn algemeenheid ziet. Kunt u dat toezeggen?

Ten tweede ontvangt de Kamer binnenkort een voorstel van de heren Kalma, Duyvendak en mijzelf over een raadgevend referendum. Dat gaan wij dan niet als politiek uitschrijven. Dat is aan het initiatief van de burgers zelf. Zegt u daarvan ook dat u tegen bent? Zegt u al voor behandeling in de Kamer dat u dat geen steun zult geven? Graag hoor ik ook op die vraag een antwoord.

Minister **Ter Horst**: Ik ben natuurlijk bereid om u een brief te schrijven over het referendum. Zo noemt de WRR het, bij mij gaat het veeleer om een meningspeiling. Ik ben bereid om op papier te zetten hoe ik daar tegen aankijk. U vraagt of ik voor een raadgevend referendum op initiatief van de burgers ben. Daar heb ik twee opmerkingen over. Punt één is dat een raadgevend referendum in de praktijk vaak werkt als een correctief referendum. Dan ben ik er eigenlijk voor dat je het ook een correctief referendum laat zijn, als je dan toch al iets wilt. Dan weten wij in ieder geval wat het betekent. Een raadgevend referendum dat in de praktijk uitwerkt als een correctief referendum, acht ik de slechtste variant die denkbaar is. Punt twee is dat u het hebt over "op initiatief van de burger". Ik heb nog wel eens gezien – u mag mij tegenspreken als u daar anders tegenaan kijkt – dat een referendum op initiatief van de burgers eigenlijk toch een politiek referendum is. Je ziet vaak dat partijen in een gemeenteraad of misschien ook in de Kamer – ik weet niet of ik die parallel mag trekken – die het niet eens zijn met een democratisch genomen besluit, via een burgerreferendum dat besluit alsnog ter discussie stellen. Ik vind dat geen goede democratische manier om met elkaar om te gaan.

De heer **Ormel** (CDA): Voorzitter. De minister zegt dat een raadplegend referendum in de Nederlandse verhouding eigenlijk een correctief referendum is. Dat is niet conform de Grondwet. Is zij het met de CDA-fractie eens dat twee keer een raadplegend referendum over eenzelfde onderwerp dan op zijn minst heel erg op gespannen voet staat met de Grondwet? Is zij het ermee eens dat, als wij dat zouden willen, er eerst een wijziging van de Grondwet nodig is, alvorens wij tot zoiets over zouden kunnen gaan?

Minister **Ter Horst**: Het staat wellicht op gespannen voet met de Grondwet. Ik vind de Grondwet heel belangrijk, maar ik vind het ook heel belangrijk wat er in de praktijk gebeurt. Ik weet niet of u goed bekend bent met lokale situaties. Een lokaal raadplegend referendum – dat is het enige wat er is – werkt doordat partijen zich van te voren binden aan de uitslag ervan als een correctief referendum. Ik heb net in antwoord op vragen van de heer Van der Ham al gezegd dat ik dat een slechte zaak vind. Er wordt namelijk gesuggereerd dat het raadplegend is, maar het werkt de facto uit als correctief. Het is van tweeën één. Er kan voor worden gekozen om iets raadplegend te doen, maar dan in de vorm van een meningspeiling waarvan heel Nederland weet hoe die zal worden gebruikt. Er kan ook worden gekozen voor een correctief referendum zodat Nederland weet dat een "nee" betekent dat iets niet doorgaat. Ik heb mijn

Ter Horst

opvattingen daarover gegeven. Voor de zuiverheid moet dit onderscheid worden gemaakt.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Het spijt mij zeer om nu van de minister te horen dat zij de burgers niet de mogelijkheid wil geven om besluiten van bestuurders in een correctief referendum te corrigeren. Daarmee verzet zij zich tegen de twee initiatiefontwerpen die binnenkort voor behandeling voorliggen in de Kamer. De Kamer is medewetgever, maar gaat het verzet van de minister zo ver dat zij iedere medewerking aan de totstandkoming van die wetten zal weigeren?

Minister **Ter Horst**: Ik zal de initiatiefvoorstellen van de Kamer heel serieus wegen. Wij zijn nog niet toe aan de vraag of ik medewerking zal verlenen aan wetgeving of niet. Wij gaan hier eerlijk met elkaar om, dus heb ik mijn opvattingen over dit onderwerp gegeven. Dat betekent echter niet dat ik niet serieus naar de voorstellen de Kamer op dit punt zal kijken. Ik sluit ook helemaal niet uit dat wij elkaar kunnen vinden in mooie voorstellen in die richting.

Vragen van het lid Brinkman aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Financiën over **het bericht 'Ozb-heffing vrij; Eigen huis: Rampzalig'**.

De heer **Brinkman** (PVV): Voorzitter. Half Nederland is zich vanmorgen kapot geschrokken. Dit kabinet laat huiseigenaren bloeden. Het kabinet heeft gisteren doodleuk een akkoord gesloten met de Vereniging Nederlandse Gemeenten waardoor huiseigenaren opnieuw zullen worden opgezadeld met torenhoge tarieven voor de onroerendezaakbelasting. De Vereniging Eigen Huis noemt dit plan terecht rampzalig en voorspelt stijgingen van het ozb-tarief van 20 tot 30%. Dat is pure diefstal. De huiseigenaren in Nederland worden weer eens flink gepakt, nu door dit linkse kabinet. Dit kabinet is ook nog eens kampioen naïviteit. Het zegt er alle vertrouwen in te hebben dat de gemeenten hun vrijheid niet zullen misbruiken. Dommer kan bijna niet. De afgelopen jaren hebben gemeenten zo ongeveer alle tarieven gigantisch verhoogd, van parkeergelden tot leges, de heffingen voor de aanvragen van identiteitsbewijzen en ga zo maar door. Dus als de minister van BZK denkt dat de gemeenten de burger niet opnieuw als melkkoe zullen gebruiken, weet zij niet wat zij zegt.

Huiseigenaren moeten worden beschermd tegen de belasting slurpende overheid en tegen dit verschrikkelijke kabinet en zijn onzalige plannen. Nadat de autobezitter, de werkende man en vrouw, de militair en de politiemans al worden gepakt, zijn nu de huiseigenaren aan de beurt om verder te worden uitgemolken. De PVV-fractie vindt dit schandelijk. Zij komt op voor de gewone man en vrouw die hebben gespaard voor een eigen huis, daar trots op zijn en willen dat de overheid van hun huis en portemonnee afblijft. Ik heb dan ook slechts één vraag aan de staatssecretaris van BZK, namelijk of zij dit onzalige plan meteen van tafel wil halen zodat nergens de ozb ook maar met één eurocent wordt verhoogd. Tegen minister Bos wil ik zeggen: het is waar, met u is Nederland nog steeds de klos.

Staatssecretaris **Bijleveld-Schouten**: Voorzitter. Het antwoord op de ene vraag is nee. Ik vind het jammer dat de heer Brinkman niet de moeite heeft genomen om de tekst van het bestuursakkoord echt na te lezen en alleen reageert op krantenberichten. Ik heb hem gisteren gezien bij de VNG, dus hij had het gewoon mee kunnen nemen.

Het huidige systeem van limitering van de ozb is gericht op individuele gemeenten en leidt als gevolg daarvan tot bestuurlijke en technische discussies. Wij hebben afgesproken dat de huidige limitering per 1 januari 2008 wordt geschrapt onder het gebruikelijke voorbehoud van parlementaire behandeling van de wetswijziging. De VNG en het kabinet zijn het erover eens dat deze maatregel niet mag leiden tot onevenredige stijging van de collectievelastendruk. In verband hiermee zal een macronorm worden ingesteld. Ook zal de ontwikkeling van de lokale lasten worden gevolgd en, zo nodig, onderwerp van bestuurlijk overleg worden, waarna het Rijk via een correctie van het volume van het Gemeentefonds kan ingrijpen indien de macronorm wordt overschreden. Dit is letterlijk afgesproken. Deze afspraak wordt nog eens geëvalueerd. Ik benadruk dat de macrocollectievelastendruk ons aan het hart gaat.

De heer Brinkman heeft slechts de helft van het verhaal verteld. Laat mij daarom de indruk wegnemen dat er in de afgelopen jaren, toen het tarief vrij was, ook dat van de ozb, sprake was van ongebreidelde stijgingen, zoals de heer Brinkman zegt. Dat is niet zo. Meerdere vorige kabinetten hebben aan de Kamer uitgelegd dat er sprake was van beheerste ontwikkelingen. Die kabinetten wisselden van politieke samenstelling. Uit de Monitor Inkomsten uit Lokale Heffingen blijkt dat de gemiddelde opbrengststijging uit de vijf belangrijkste lokale heffingen in de afgelopen tien jaar, althans tussen 1995 en 2005, tussen de 5,5% en 8,3% beliep. Dat is niet veel. Een aantal van de heffingen die de heer Brinkman aanhaalde, zoals de rioolheffing, mogen kostendekkend zijn. Daar zijn wij het over eens. De maximumcapaciteit is daar nog absoluut niet bereikt. Ik vind het jammer dat er zo'n eenzijdig beeld wordt uitgedragen, want er is een evenwichtige afspraak gemaakt. Wij vertrouwen op de lokale democratie en gaan ervan uit dat daar evenwichtig over dit soort thema's wordt gediscussieerd.

Minister **Bos**: Voorzitter. Ik heb met belangstelling naar de bijdrage van de heer Brinkman geluisterd, maar volgens mij stelde hij geen vraag aan mij.

De heer **Brinkman** (PVV): Dit is taal voor bureaucraten. Het komt er gewoon op neer dat de ozb inderdaad wordt verhoogd. Ik ben wars van alle mechanismen die u verzint. Ik heb hier maar twee woorden voor over: niet doen!

De heer **Heijnen** (PvdA): Voorzitter. De heer Brinkman aangehoord hebbend, heb ik het gevoel dat de inflatie in woordkeuze om het beleid te kwalificeren het op geen enkele manier haalt bij de stijging van de overheidslasten.

Ik feliciteer het kabinet van harte met het sluiten van het bestuursakkoord met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Dat is binnen honderd dagen gelukt. Niet